

Előfizetési ár:

Egész évre	4 K.
Fél évre	2 K.
Negyed évre	1 K.
Egyes szám	20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZAGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondsza-
dés milliméter soronként
10 fillérel, táblázatos es
garmond betűnél kisebb
betűfaj ezedés másfélsze-
res egységárral számítá-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőknél az állás-
nát és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtala
nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A csemetekerti talaj tavaszi munkálatai. (Béky Albert.)

Tölgyes vágások felújításáról. (Bartha József.)

A sikekfajdról. (Gyulai Gy. Károly.)

Gazdasági tanácsadó: Torma tenyésztése. (—h.) — Frissen ülte-
tett gyümölcsfák kihajtása. (—h.)

Sugárgomba-betegségről. (Kukuljevič József dr.)

Különfelek: Országos ebkiállítás Budapesten. — Galambtenyész-
tők figyelmébe. — Iskolatársak találkozója. — Tűzkatasz-
trófa. — Családtagok segítéyzése. — Nyugdíjbiztosítás. —
A páfrány védelme. — Öreg fa. — Petroleumlámpa gond-
zása. — Leánykérés. — Becsületes inas.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Tárca. Egy nap a Kriván alatt. (Bárony István.)

A csemetekerti talaj tavaszi munkálatai.

Irta: Béky Albert m. kir. főerdőmérnök.

E lapok tavalyi 20. számában a csemetekerti talaj
őszi munkálatairól szólva a talajnak azt a minőségét, a
melynek létrehozására törekednünk kell, úgy jellemez-
tem, hogy ez megvan: ha porhanyósság mellett a táp-
anyagkészlet és víztartalom elegendő.

A jó gazda az idén bevetendő területet tavaly ugar-
ként kezelve legkésőbb a tél eleji mély felásás alkalmá-
val megtrágyázta; a mély felásással közreműködött a
porhanyó állapot létrejöttére s előkészítette talaját a
téli és télvégi csapadékok (hó, eső stb.) befogadására,
úgy, hogy ha talaja már azelőtt sem volt elhanyagolva,
tavasszal egyéb dolga sincs, mint hogy a létrejött, meg-
felelő talajminőséget ne engedje elromlani. Mert hiába
adtuk a talajba a trágyát, hasztalanul iparkodtunk
leendő csemeténk élelméről gondoskodni, ha a hozzá
való vizet el engedjük a földből párologni s tétlenül
nézzük, miként lesz a talajnak előbb felszíne cserepes,
kemény, utóbb mélyebb rétege is tömött, a mikor sem
a levegő, sem a melegség nem hathatja át, a mik nél-
kül pedig a talajban levő anyagok úgyszólván mozdu-
latlanul hevernek, életet nem élnek, de nem is adnak.

Legfontosabb teendőnk tehát tavasszal az, hogy a
téli át a talajba beivódott nedvességet abban meg is
tartjuk, mert a mi általában száraz éghajlatunk alatt
(főleg a mostani esőtlen években) növényeink csaknem

tisztán ebből élnek. A talajviz konzerválására irányuló
munkálatok egyszersmind a porhanyósság fenmaradását
is szolgálják s így ez külön tárgyalást nem kíván.

Mielőtt magára a dologra térnénk, szíveskedjék a
t. olvasó egy darab kockacukrot kezébe venni, hintsen
annak egyik keskeny lapjára porcukrot s mártsa be
így a kockának alsó negyedét fekete kávéba. A kávé
a kockán gyorsan szívódik fölfelé, de a mint a felső
lapon levő porcukorhoz ér, egyszerre megakad s csak
nehezen hatja át a port is. Szakasztott ez történik a
talajban is a vízzel. Ha a talaj meg van ülepedve (bár
porhanyó is) s felszíne egyöntetű tömeg az alsóbb részé-
vel, a víz akadálytalanul szívódik fel alulról s fent el-
párolog. Ha azonban a talaj felszínén az alsóbb réte-
gekkel egybe nem olvadt s e mellett porszerű föld (eset-
leg egyéb anyag: homok, fűreszpor stb.) van, akkor ez
megbecsülhetlen védelméül szolgál a talajviznek s egy-
úttal a talaj porhanyós állapotban való megmaradásának.

A legjobb az volna, ha a talaj felszínén mindig meg-
volna úgy 5—6 cm. vastagságban ez a porszerű réteg,
a miért is ennek elérésére törekednünk kell.

A porszerű réteg előállításának eszköze a közönséges
vasgereblye. Ezzel kell a föld felszínét mindjárt tavasz-
szal s később tavasz végén és nyárban mindannyiszor
apróra gereblyézni, valahányszor az eső (tél végére a
hó) annyira átázta a földet, hogy a porszerű réteg-
nek a talajjal való összeállásától s a felszín megcsere-
pesedésétől kell tartani. A gereblyezés végzésénél résen
kell lennünk, hogy azt akkor végezzük, mikor a föld a
szerszámra már nem tapad, ragad, de még van annyi
nyirkossága, hogy a gereblye munkájára szétomlik. Ha
a gereblye után rögös marad, akkor már elkéstünk.

Az előbbieknél általánosságban való előrebocsátása
után s támaszkodva az őszzel is elmondottakra, lássuk
most már a heizethez szabott teendőket.

1. A kinek trágyázott s őszzel mélyen felásott ugar-
földje van, az botot, fadarabot szúrva be a talajba, meg-
nézi, hogy nem tömörült-e az a télen erősen össze? Ha
a bot könnyűszerrel bemegy, meggereblyézteti a föld
felszínét, hogy a fentirt porszerű réteget előállítsa s
egyebet nem téve, várja aztán nyugodtan a vetés idejét.
Ha a föld tömöttebb a kellőnél, akkor felásatja, de csak

félásó mélyen s apróra meggereblyézteti. Czelt érhetünk kapálással s utána való gereblyézéssel is.

A talajnak tavasszal való (főleg mély) felásásától azért kell óvakodnunk s a hol nem okvetlenül szükséges, mellőznünk, mert a tavaszi ásómunka mesterséges talajszáritás, kiváltképen ha az időre sem tekintünk s szárazságban, szélben végezzük azt. Ezért jobb az ásónál a kapa is, a hol kevésbé tömött a talaj s inkább csak a felszín kellő megmunkálásáról van szó.

2. A hol az idénre is helyben marad a csemete, ott a fagyok elmúltával megkapáljuk s kigyomláljuk a földet, igyekezvén a felszínét minél jobban elegyengetni s minél apróbbra hagyni. A hol a csemetétől lehet, gereblyével állítsuk elő a porszerű réteget. A fagyok elmúltá előtt nem szabad a csemetést bolygatnunk, mert előmozdítjuk a fagy által való kihúzás veszélyét.

3. A honnan most tavasszal kiszedjük (vagy már ki is szedtük) a csemetét, ott minél előbb egyengessük el (planirozzuk) a talajt, ássuk fel félásó mélyre s tetejét gereblyézzük apróra. Ha könnyen jutunk trágyához a felásás előtt jól teszszük, ha meg is trágyázzuk a földet, egyébként pedig őszre halasszuk azt. Rendszeres gazdálkodásnál ez a föld egy- több évig ugarként kezelendő (a melynek első munkáját az előbb meg is adtuk már), de ne húzódozzunk kapásnövények (burgonya, paszuly, kukoricza) termesztésétől sem, ha ezek alá meg tudjuk trágyázni a földet, mert az ilyen váltógazdaságfélének is van előnye a csemetére.

4. Az ősszel fel nem ásott és meg nem trágyázott

ugar- vagy parlagföldet tavasszal fel kell ásnunk ásó-mélyre s ha vetni is akarunk bele, meg is kell trágyáznunk, felszínét apróra elgereblyézvén.

5. Új kerttelepítésnek ősszel kellett előkészíteni a talaját. Ha azonban ezt bármi okból elmulasztottuk volna, most (megtisztítván a talajt és felszínét minden oda nem való anyagtól) ássuk fel ásó-mélyre (ha sovány, trágyázással kapcsolatosan) s gereblyézzük be apróra.

Azt hiszem nem fog ártani, ha végezetül még kiemelem azt a két szempontot, a mely felé tavaszi munkálatunkat irányítanunk kell. Az egyik az, hogy csak akkor ássuk fel a talajt, ha okvetlenül szükséges, mert az ásás száritást jelent (az ásó fordít is, a kapa csak porhanyít); a másik pedig, hogy igyekezzünk a talaj felszínén 5—6 cm. vastag porszerű réteget előállítani s fenntartani.

Tölgyes vágások felújításáról.

Irta: Bartha József m. kir. főerdőőr.

Egy vágás alá kerülő erdőnek még a leggazdaságosabb kihasználása is csak akkor felel meg valóban birtokosa érdekének, ha a kihasználást nyomon követi a felújítás.

Az erdő felújítása kétféleképen történhetik, ú. m. sarjadzás és maghullás által, tehát természetes úton, vagy pedig magvetés vagy csemeteültetés által, s e szerint mesterséges úton.

A természetes felújulás nagyon jó és költség nélküli,

TÁRCZA.

Egy nap a Kriván alatt.

Irta: Bársony István.

Április első felében beállít hozzám egy piros arcú, mosolygó, szőke uri ember, a kihez addig még nem volt szerencsém és bemutatja magát: — Hazslinszky Géza, a szekszárdi törvényszék elnöke. — Úgy nézett rám aközben, mintha ez volna a nyelvén: — Ejnye, hát nem ösmersz? 'iszén mink régóta szeretjük egymást, öreg! (Annyi bizonyos, hogy majd megöleltem, pusztá előéretből is.) — És aztán kirukkolt velem, hogy miért kerestél föl.

— Megyek a Tátrába, nyirfajd-dürgésre; együtt megyünk; várnak bennünket; nagyon várnak; itt nincs hímezés-hámozás. Muszáj, hogy együtt menjünk! Csak a jövő hetet várjuk meg, aztán rögtön megyünk. Előre akartam biztosítani, azért jöttem már most. — Ha nem jössz, viszlek. — Ezt az örömet se magamnak, se neked el nem engedem.

Diktum-faktum, kisült, hogy egyike tisztelt meg a látogatásával azoknak a magyar vadász uraknak, a kik az irásaim révén jó magamat is — bár ösmeretlenül — szeretgetnek; a mi az én legnagyobb írói jutalmam.

Meg is örültem, vonakodtam is. — Jól esett a szives erőszakolás; de ígérni nem szoktam, nem merek. Fázom a terminustól; mit tudom én, mi történik még a jövő hétig, a mi miatt itthon kell gunnyasztanom? — De hát Hazslinszky Géza az ilyes beszéddel nem éri be. — Tízszor is elmondja: — No hát megyünk! punctum! Megirom! Táviratozok! Ujra fölkereslek! Neked is irok; érted jövök! Viszlek!

S a mikorra mondta, csakugyan megint eljött, sürgetni, biztatni, lefoglalni. Akkor már tudtam, hogy meglátogat, hát egy kis meglepetést szereztem neki. — Kiraktam egy tálczára (jó nagy tálczára) tizenhét mocsári sneffet, a mit előtte való nap lőttem Szentmártonkátán meg Bieskén, Dezseöffy Emilnél. (Tizen-nyolcz lehetett volna, de egy elveszett.) — Az én Gézám (már akkor az enyémnek éreztem) összecsapta a kezét. Ott, a finom szekszárdi vörösbor hazájában nincsenek a vadászok ilyesmihez szokva. Pedig a «mór-sneffvadász», a milyen magam is vagyok, ezt az eredményt még gyöngélli. — Kitört belőle, — már mint Gézából: — «Azt a kutyafáját!» — Ebben benne van minden indulata; a esudálkozása is, az elragadtatása is; — ha pedig úgy fordul, hát a boszankodása, sőt a káromkodása is. (No, ennek elég enyhe.) — Ragyogott a szeme és megsimogatta a hosszuesőrű szép madarakat. — Nyirfajdkakast bizonyosan nem lövünk ennyi, — mondta. — Nevetve erősítettem: de nem ám!

s méltán mondhatjuk Isten áldásának. Ezért a mennyire csak lehet és módunkban áll, oda kell törekednünk, hogy tölgyeseinket makktermésre ösztönözzük, hogy ez által vágásterületeinknek természetes felujulását határozottan elősegítsük. De mivel ez még a hatalmunkban álló összes eszközök segítségével sem érhető el mindég, kénytelenek vagyunk a költséges és kevésbé jobb mesterséges felujítást végezni.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a mesterséges felujítás (erdősítés) történjen az akár magvetés, akár csemeteültetés által, annál jobban sikerül minél jobban utánozzuk a természetet vagyis akár a magot, vagy makkot, akár a csemetét, minél inkább hasonlóbban helyezzük el a természetes úton keletkezett csemete állásához. S figyeljük csak meg, különösen a gyengébb talajon, hogy a fészekbe, gödörbe ültetett csemete nem olyan életképes, mint az a föld színén isten szabadjára hagyott makkról keletkezett csemete. S ennek oka részben az, hogy az odaültetett csemete rendszeren sokkal jobb talajon nőtt és azt sinyli, de azonkívül az is, hogy a fiatal tölgycsemete szereti a fényt, meleget és a levegőt, s a föld színén álló természetes úton keletkezett csemete ezekhez jobban hozzá jut, mint a gödörben levő, és hajszályökere is több táplálékot kap a földnek humuszos felületén, mint a gödörben lévő a nyersebb és vadabb földből. Ebből az a tanulság, hogy kövér talajú csemetekertből való csemetét ne ültessük nagyon gyenge talajú vágásba, mert az ott csak sinylődni fog. Továbbá úgy ültessünk, hogy a csemete gyök-

feje a talaj szintjében álljon, és ha makkal erdősítünk, a makkot is nagyon csak sekélyen kell betakarítani, mert mély takarás alatt könnyen megfeketedik. Különben is a tölgyeknek olyan a természete, hogy csirázásához alig igényel takarót.

Hiszen hányszor látjuk, hogy a falevéltre vagy mohára esett makk 6—8 cm. hosszú csiragyökeret ereszt s keresi vele a földet, és a hogy eléri, belefúrakodik s azután már él és fejlődik, s abból lesz az erőteljes ellentálló csemete.

Ezt látva önként támad az a gondolatunk, hogy erdősítsünk makkvetéssel is a természet ujmutatása szerint.

A makkvetéssel való erdősítést legcélszerűbben véghezjuttatjuk egy erre a célra a kovácsal készíthető kétélű csákánnyal. Azért nevezem kétélűnek, mert fokának alul és felül laposélű nyulvánnyal kell bírnia úgy, hogy alul legyen egy 18 cm. hosszú és 12 cm. széles kapaalakú éle, és azzal átellenben ugyanolyan méretű, de ellentétes irányban álló baltaalakú éle. Az ilyen csákánnyal a makkot úgy helyezhetjük el a földbe, a mint a természete megkívánja. Kezelése igen egyszerű: a munkás egy kötényt köt maga elé, és abba 4—5 maréknyi makkot vesz s a kötényt két alsó csücskénél fogva a derekára szorított zsinag mellé tűzi, hogy kezével azt ne kelljen tartania. Ha több munkásunk van, egymás mellé állítjuk őket sorban, s mindég az emelkedéssel szemben. A munkás a csákánynak először a baltaalakú felét használja, úgy hogy azzal a talajra egy hosszvágást tesz, azután a keresztben álló, vagyis a

És aztán — elcsábított. Csakugyan elvitt. Az ördög se cselekedhetné több kedves hamissággal, rábeszéléssel, szeretnivalósággal. Csakhogy a hova ő vitt, az olyan közel volt már a mennyországához, hogy szinte nem bántuk volna, ha a sok hó és jég közé fűtött kályhát cipelt volna utánunk valami jószívű ördögfiú; — «azt a kutyafáját!»

Tartott szóval az egész hosszú, tizórás vasutazás alatt, Budapesttől Csorbáig. Felvidéki ember, sárosvármegyei eredetű, de a családi fészke ott van valahol Lipótujvár mellett, Pottornyan. Ösmeri az egész Felső-Magyarországot.

A mikor a csorbai állomáson kiszállottunk, elkomorodva néztem szét a Magas Tatra csudálatos, fenséges tájékán. Szinte metsző jeges szél fujt északról. Mink ugyan beleválogattunk az időbe. Még az a nyírfajd is bolond volna, a melyik ilyen nekivadult, visszatért téllal szerelmen járatná az eszt.

*

Másnap hajnalban azért mégis kint voltunk a vén Kriván alatt, — «azt a kutyafáját!»

Csak most láttam igazán, micsoda megbecsülhetetlenül kedves vadásztársam akadt Hazslinszky Gézában. Hisz' ez ennivaló bohém idekint, akármilyen pedáns hivatalfőnök is — odabent! — «Jaj, hol a puskám? hát a patronom?! No, meg a bundám! azt a kutyafáját!» — De azért mégis csak kijutottunk valahogy,

ámbar a tót lovaeszkáink kezdtek már hátranézelődni a kapunk előtt a fázós ácsorgásban. Mert hideg volt ám; hunczut hideg s a havasalji rétek zsombikos süppedői úgy befagytak, hogy még a százkilós ember is könnyen lépdélgelhetett rajtuk, nem szakadt le.

A mikor a helyszínén elváltunk, sokáig hallgattam még, hogy zörög Gézával a szekér mind messzebb-messzebb. De akkor már világosodott, pedig nekünk sötéttel kellett volna helyben lennünk az ügyesen készített, fenyőlombfállal körülépített «ernyőben», a hol akár kártyázhattunk volna, olyan jó fedezetünk volt és annyi helyünk, deszkaüléssel, uri kényelemmel.

Elhallgatom most a nyírfajd-dürgésnek vadászszívekre kellemes izgalmait, más lévén a témám; s ott folytatom, a mikor Gézával megint találkoztunk, reggel hét órakor, a csorbai állomáson, mint gyülekező helyen. Megkésve jött a vezetőjével; — első szava volt, a mint meglátott: «azt a kutyafáját!» és megvakarta a fejét. — Ebből is ki lehetett találnom, hogy történt valami. — Hol a kakas? — kérdeztem sejtelmesen, — bizonyosra vettem, hogy sikerrel járt, mert messziről, az ő ernyője irányából, lövést hallottam úgy öt óra tájban.

— A kakas? Hm, megvan! Csakhogy még nincsen meg!

Ez aztán a delfi orákulum! Pedig a mi Gézáknak bizony igaza volt. A kakast meglötte, de az erős madár még egy darabra elvitte a lövést. Látták, hol szál-

*

kapaalakú élével úgy vág a hosszvágásra, hogy a két vágás egy keresztet képezzen. A keresztvágásnak az alsó részén a földet felfordítja, de csak annyira, hogy a felfordított réteg a talajtól el ne szakadjon, a makkot az így keletkezett nyílásba helyezi s a vékony földréteget reáborítja és a csákány-kapa alakú szerszám hátlapjával kissé lenyomja.

Ezen módszer szerinti makkvetésnek előnyei: 1. Hogy csak a szép és jó makkot vetjük el, a mennyiben minden egyes makk a munkás kezén át kerülve a földbe, a rossz makkot eldobatjuk. 2. A vetés gyorsan megy, s ilyen módon kevés költséggel nagy területet beerdősíthetünk. 3. A makkot bár a földbe tesszük, de mégsem zárjuk el egészen a levegőtől és a nap melegétől, a mit annyira igényel, mert a felette levő keresztvágáson át mind a kettőt megkapja. 4. Mivel a talaj felületén a makk rejteke alig látszik, sem a szajkók, sem az egerék nem találnak olyan könnyen rá, mint a gödrökben.

Különben a gödrökbe (fészkekbe) való makkvetés csak jó talajon, s különösen ott, a hol a talaj füvel és más gyommal nagyon be van nőve, alkalmazzuk, s ott helyén is van, mert a kis csemeték a fészkekben (különösen ha meg is gyomláljuk) jobban ellentállanak a gyom elnyomásának, mint a nem fészkesek, de itt is csak akkor lesz kellő sikere a gödrös vetésnek, ha a közelben makktermés van, a hol a szajkók lakmározhatnak, máskülönben minden gödörből kiszedik a makkot.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A siketfajdról.

Irta: Gyulai Gy. Károly.

A siketfajd másként nagykakas életmódjának a zavartalan hegyvidékek olyan rengetegei kedveznek leginkább, a hol a kultúra még nem zakatol. Ezzel körülbelül tisztában vagyunk azokkal a helyekkel, a hol siketfajdra bukkanhatunk.

A siketfajd őshazája a Skandináv-félsziget s a szomszédos finn föld, az ezer tó vadregényes országa. A hazánkkal határos Alpok egyes vidékein, kétségtelenül nagyobb számban jelentkezik azért mint Kárpátjainkban; ám lehetséges, hogy a Kárpátok nem nyújtják neki azokat a kedvezőbb létfeltételeket, a melyek között zavartalan fennmaradását biztosíthatja.

Odaát Amerikában, nagy fáradság és áldozatok árán azon vannak, hogy megcsappant vadászterületeik egykori hirnevét visszaállítsák. Ebbeli igyekezetükben dicséretesen kiterjeszkedtek a fajdfélékre is s így Norvégiából nagyobb mennyiségű fajdok telepítettek az Uniónak Norvégia égalji viszonyaival egyezőbb vidékeire. A legelső kísérletek csekélyebb eredményeitől eltekintve, kitartó fáradozásukat ma már némi siker is koronázza.

A Skandináv-félsziget mindazon területei, a hol a jávorszarvas jól érzi magát, egyben a fajd otthonának tekinthetők. E helyek többnyire megközelíthetetlen sűrűségek, a hol egy-egy favágón vagy vadászemberen kívül más meg nem fordul. A mennyiben módunkban van a fajdnak ilyen helyeket akár északi akár pedig délkeleti

lott le fáradtan, betegen; tehát rögtön utána mentek. Csakhogy — nem vittek puskát! S a kakas — «azt a kutyafáját!» a közeledésökre fölkelt, még messzebbre huzódott. Most már aztán futottak vissza puskáért, de már hiába keresték; elvesztették az irányt. Nem baj, megkerül kutyával, délután. A hova leszállott, onnan csüngő lábbal úgy sem mozdulhat arrább.

Most egyelőre nincs idekint vizsla; (kinek is jutna eszébe nyirfajd dürgésre vizslát vinni?) más gyönyörűséget tervezgetünk. Meghajtjuk a csorbai tó alatt lévő fenyveserdőt és vágást, őzbakra.

Nem a vérontás vágya miatt. Csak hogy okunk és alkalmunk legyen ezt a fagygyal kezdett s fölséges derüs meleggel kibontakozó tavaszi napot kint töltenünk a Kriván tövében. Csak azért, hogy szíhassuk a hasonlíthatatlanul tiszta levegőt; gyönyörködhesünk a haragos fenyves fekete zöldjében; megmászhatjuk az emelkedést a medvejárásos határokig; ihassunk a csörgedező olvadt kristályból, a mely sziklaágyában osonva sesteteg lefelé.

Az egész fölséges nap a miénk volt; hogy is töltöttük volna jobban, szebben? Ilyenkor minden egyéb csak ürügy; még a vadászat is. Az igazi gyönyörűség, a mennyei élvezet abban van, hogy ime, a világnak egy ilyen csodálatosan szép pontján érezzük, hogy élünk és hogy nincs gyarló kívánságunk, annyit kapunk a fölséges természettől, kívánság nélkül is.

Csak föl a fenyves hajlatai közé; a sűrű túlombbal koszoruzott vágáson át, a hol a kiirtott erdő tönkjei emberderék magasságig is szürkellenek, mintha összetört sziklaoszlopok csonka darabjait látnók ezrével, egymás mellett.

Ilyen a havasi vágás, minden más erdei vágástól eltérően.

Mint valami végetlen kopár temető, a hol csupa ledöntött, felborított szürke márványsíremlék szomorkodik. — A fenyőtönkök közt fölváltva ugyanolyan színű szirttömbök; csakhogy ezeken fonnyadt moha sötétlik helyenkint, foltosan, míg a tönk mind csupasz és mint a szétdarabolt holttest: fakó-élettelen.

Az őz, a melynek legelőre van szüksége, mind itt tanyázik most. Ezen a kiirtott, kopárnak tetsző területen, a hol a napsugár minden zugba besurran és föltámasztja a növényi életet. A zamatos füvek kezdenek kibujni, növekedni; terített asztalt kínálnak a friss zöldre vágyó, azért szinte már reszkető vadnak, a mely a nagy fenyves alatt, a hol a tisztásokon még sok a hó, de a hol hó nincs is, még sehol sem jelentkezik új zöld: táplálékot csak nagyon szűkösen talál.

Mialatt a hajtók (néhány elszánt tót legény) nagy kanyarodással kerülnek le a völgybe s egymástól százötven, kétszáz lépésnyire megindulnak hegynek: mink a zöld erdő védelme és fedezete alatt várunk; ki tudja, mire? . . . Talán arra, hogy amonnan messziről, az ég

Kárpátjaink hegláncolatai közt nyújtani, fennmaradásukról sőt gyarapodásukról biztosak is lehetünk.

Északamerika fajdtelepítései oly nagy figyelmet keltettek, hogy a vadtenyésztéssel és vadtelepítéssel foglalkozó államok közül ujabbán Németország és Franciaország tesznek fajdtelepítési kísérleteket. Németország egyes vidékein, az éghajlat szempontjából alighanem több eredményt fognak érni mint Franciaországban, bár ott is, főként a Jura, az Ardennek, a Vogézek hegyvidéke sőt a Pyrenék és a tenger melléki Alpok elhagyottabb tájai eléggé kedvezőt nyújthatnának a fajdnak.

Általában pusztulásnak indulni látszó fajdról ujabb időben örvendetesen tapasztaljuk, hogy egyes telepítések állománya, messzemenő gondozás következtében, visszaesést legalább nem mutat.

A siketfajd létfeltételeinek körei hazánkban, a multakhoz képest annyiban kedvezőbbek, hogy a különböző ragadozófélek rendszeres pusztítása következtében, a fajdnak zavartalanabb fejlődést és nyugalmat vagyunk képesek biztosítani. Hogy hazánkban a fajdféle évszázadok alatt számban oly igen leolvadt, annak oka nem annyira a vadász pusztító fegyverében, mint inkább abban a körülményben kereshető, hogy régebben a ragadozók irtásával, talán a farkas kivételével, hazánk szerte alig törődtek.

Egymással összefüggő óriás erdőterületek, a siketfajd legkedveltebb tartózkodási helyei. Hála kiváló erdőkulturánknak, ilyeneket feles számban találhatunk a Kárpátok változatos hegyvidékeiben. Azért a hol zavar-

talán létet biztosíthatunk a fajdnak sik vagy legalább is hullámos-dombos erdővidéken, meghonosodik az ott is, ha egyebekben háborítlan lét mellett mindazt feltalálja, a mire életmódjánál fogva szüksége van, nevezetesen üde vízre, különböző bogyonemekre s nagyobb kiterjedésű olyan erdőségekre, a hol háborítlanul végezheti a költés és finevelés gondos munkáját. Azért erdőségeken éppen nem nélkülözheti a törpebb fanemeket, bogyótermő bozótosokat, elsősorban a kedvelt borókat. A nem magas röptű szárnyas, csakis ilyen környezetben fogja magát elemében érezni.

Dürgéshez alkalmas helyet és fát bizonyára minden erdőben találhat a fajd. Ha egyszer egy helyhez hozzászokott, sem ő, sem utónemzedéke onnan tovahúzódni nem fog. Az egyszer megszokott tájat csak akkor hagyja ott, ha kedvenc fáit, bokrait, záklátást vagy éppen irtás alá kerülnek. Volt rá eset, hogy a kiirtott erdő felsarjadzásával a fajd évek multán megint csak visszavért a már egyszer megszokott, kedvelt régi helyéhez.

Dürgőhelyül a fajdokról tárgyaló szakmunkák legtöbbször a fenyőfát említi. A fanem alighanem közömbös a dürgőfajd előtt; szívesen megállapodik ő egyéb fanem mellett is. Öshazájában Norvég-, Svéd- és Finnországokban túlnyomó, majdnem kizárólagos a tülevelű, kénytelen tehát ezekkel beérni. Nem egy példa igazolja azt, hogy egyes fanemek olyan területein, a hol tülevelűek mellett lombhullató fák díszlenek, dürgés szakában a fajdkakas felváltva fenyőt, tölgyet, nyirt vagy egyebet is választott. Határozott megállapodásról e jelenségnél

széléről mikor érkezik meg hozzánk az a kis felhőfutár, a melyet mintha felhősereg is követne, még lentebbről... Ah, az nem felhősereg! Havas hegyormok láncolata az, a mely úgy rajzolódik az ég kékjébe, mintha fehér ködgomolyag türemlenék egymásra.

Oldalt tölem, jobbra, a Kriván. A nagy és félelmes, a melynek dölt gerinczét végig gereblyélte a szél a lesöpörte egy részéről a szüz havat, a makulátlant, a minővel ezek a gigászi ormok mindenütt csillogva fehérlenek. Bánom is én a szegény őzikéket! Szemem a ropant sziklakolosszusokra tapad és keresem a lábukhoz simuló gyér fenyvesszalag közt képzeletem kijelölte útját a Lengyelországból átváltó medvéknek; még följebb pedig a zergék nyári hazáját; a mikor fölvonulnak a sűrű törpefenyő régiókból a szirtlapályokra s onnan néznek le ránk, a hová fölübük már csak a szárnyasvilág merész légtornászai, vagy búcsuzó vándorai jutnak.

Pedig ime, a szürke siremlékszerű tömbök közt mozgás kél; néhány kecses állat lendül át rajtuk és erre közeledik; őzek jönnek; még teljesen szürke téli csuhában; hogyha nem mozdulnának, éppen olyan volna a színük, mint a szikláké; de így az élet jelensége rögtön észrevéteti a különbséget. Jönnek és mennek... ezen a nagy területen gyönyörűség azt látni is, nem hogy a vérükre szomjazának az ember. Hisz' olyan nagy a magányosság, a némaság, az egyedülvalóság, hogy

még a fölöttem ellibegő sárga pillangót is addig nézem, a meddig láthatom, mert kivüle nincsen eleven társam, a kit a szememmel elérek. A többiek — a vadászok — mind messze tőlem; más hajlatokban; hajtás után találkozunk; s a hajtás sokáig huzódik itt a lassan járható bérczes területen.

Micsoda isteni bóczorgás ez! Keresztül a nagy fenyvesen, a hol némely széljárta hófuvásos ponton derékig süppedünk a hóba, a mely leszakadozik a terhünk alatt; a sötétzöld ernyő, a mi ránk borul s a patyolatutvonal, a melyen haladunk: mily gyönyörű keveredése a színnek s az érzésnek, a mi láttára támad. Felettünk az örök nyár; alattunk az örök tél! S a fák közt való nyilásokon fent is, előre is, kéklük a tavaszi ég. Az őszt magunkban érezhetjük, a mikor itt-ott fáradni kezdünk s eszünkbe jut, hogy az a bizonyos huszonöt év, a cserebogaraival, hajh, kétszer is eljárt már fölötünk! — «azt a kutya-fáját!»

Az ám, hova lett Géza? A mi Gézánk!

Eltűnt, elmaradt, nincs! Valahol elvesztettük. Pedig itt nem jó eltévedni. Következnek a vészlovések, a kurjongatások, a mire messziről, tompán, mélán, szemrehányóan, a pokol fenekéről pukkan a viszonytalan dörrenés, mintha nem is dörögne, csak dűnnyögne és azt mondaná, azt kiáltaná felénk; «no lám itt hagyatok! azt a kutya-fáját!»...

Indulnak a járóörök, a legsötétebb Tátra felkutatói

szó sem lehet. Bizonyára nem annyira a fanem, mint inkább az alkalmas faág s a megfelelő környezet zavartalan nyugalma az irányadó.

Egyes helyeken keltés útján próbáltak a fajddal czélt érni. A kísérletek eddigelé be nem váltak. A mi eredményt itt-ott fel is mutatnak, az inkább csak a kifejlett szárnyaspéldányok áttelepítésével és meghonosításával volt elérhető. Persze az áttelepítésre szánt fajd, a helyszínen szabadon bocsátva, soha azon a ponton tanyát nem üt, a hol megriadtan szabadjára kerül; e helyett távolabb eső olyan pontokra húzódik, a melynek környezetét és létfeltételét legalkalmasabbnak találja.

A mennyiben hazánkban a fajdtelepítéssel czélt érni kívánunk, a siketfajd létfeltételeinek tanulmányozására, valósággal előtanulmányokat kell folytatni. Sajnos, fent északon a skandináv államokban, a melyek a fajdban legalkalmasabb, erőteljes anyagot szolgáltatathatnának, — alkalmasabbat mint a szomszéd osztrák Alpok vidéke, — az állomány érzékeny megfogyatkozása következtében a kivitel is szigorú tilalom alá került. Az amerikai fajdtenyésztők csupán tilos módon, tehát többszörös költéssel és veszedelemmel voltak képesek egy-egy fajdshállítványt kerülő utakon megszerezni.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Torma tenyésztése. A torma jól trágyázott, mélyen megmunkált talajt, napos helyet és szorgos ápolást igényel.

Ezért a torma tenyésztésére kiszemelt helyet 60—70 centiméter mélyen meg kell forgatni és bőségesen meg kell trágyázni. A tormát dugványok útján szaporítjuk, illetve tenyésztjük; e czélból a mintegy 30—35 cm hosszú, czeruzavastagságú gyökérdugványokat az oldalgyökerektől gondosan meg kell tisztítani. A megtisztított dugványokat egymástól minden irányban 50—60 cm távolságban, körülbelül 25—30 foknyi szög alatt, vagyis ferdén akképen ültetjük el, hogy a dugvány vastagabb végéből körülbelül egy centiméternyi a talajból kiálljon. Júniusban, vagy július elején a tormagyökereket óvatosan kiássuk, az oldalgyökereket róla letisztogatjuk s a megtisztogatott tormát újból elássuk és körülötte a földet jól letapossuk. Csak ilyen módon nevelhetünk őszig sima és vastag tormagyökereket, melyeket azután télen át a pinczében eltarthatunk, vagy jó áron értékesíthetünk. Ősszel, az újból kiásott torma alsó végét levágjuk s azt további tenyésztés czéljából a jövő tavaszig elteszszük.

Frissen ültetett gyümölcsfák kihajtása. Gyakran megesik, hogy az ősszel vagy a tavasszal elültetett gyümölcsfák nem akarnak kihajtani: az előbbinek rendszerint a szigorú tél az oka, az utóbbi pedig többnyire a száraz tavaszi időjárásban leli magyarázatát; ennek azután több fiatal fa szokott áldozatul esni. Hogy ennek elejét vegyük, ajánlatos a fákat elültetésük alkalmával, különösen ha az ültetést száraz időben foganatosítjuk, jól beiszapolni, vagyis minden fára annyi vizet önteni,

a tót Stanleyk és Szven Hedinek; keresik a barátunkat, a ki nélkül holnap reggelig sem tennék egy tapodtat sem tovább. Ácsorgunk, nézelődünk; tizszer is körben fordulok, úgy nyelek a szememmel minden szépséget, a mit látok. Ezt a napragyogásos havas világot, a lefutó aljerdőkkel, a melyeken vadvizes, sok helyt szinte láphoz hasonlóan ingoványos hajlatok kigyóznak át.

A ki maga nem tapasztalja, el se hinné. Pedig a nagy bagariám kis hijja, hogy meg nem merül, úgy lelesüppedek; az egyik lépéssel bele a puha sárba, a másikkal föl az éles kövekre; csetlés-botlás végig, hogy mire leér az ember, beleizzad; pedig a jó székelydaróczkabátnak ugyancsak van ám kelete az árnyékban.

Még a lefutás előtt is szétnézek a tetőn, a mely fölött új, meg új tetők emelkednek; elgondolom, hogy ide se igen hoz már többet a sorom az életben. Alattam, messze a völgyben, két tót hajtó vezet a vizslát (a melyet azóta meghoztak) s keresi a forrást, a minek hire van itt, hogy még a jók közt is a legjobb a vize. A szagotott erdő közt lelátok a havasalji rétre, a mely most még fakó-kopár; mindössze egy-egy borovicskabokor gunnyaszt rajta, meg néhol foltosan barnállik a csupasznyr-sarj. — Arra a széles, nagy «sikságra» szeretnek kijárni innen az erdőből a nyirfajdok, hajnali dürgésre.

A Kriván mintha éppen fölöttem volna, olyan közel-

nek tetszik; pedig órákig mászhatnám, a míg a testéig eljutnék. De mikor itt a szemnek nincsenek is távolságai; a szintiszta levegőben olyan közelnek tetszik minden, hogy azt hinné az ember, csak ki kell nyulni érte, máris megfoghatja. A csorbai tó épületei vendéglője, egész telepe, látszat szerint, egy ugrásnyira. Csak a Kriván teteje, gerince van messzire, még innen is. Ott, alatta, vannak a szakadékok, a meredek szirtfalak; százezer év viharainak minden korbácsütése rajtok. Némák, mint a diadalmas enyészet, a mely önönmagán kívül már minden egyebet megsemmisített. Itt lent pedig a lappangó élet a sok nyílt nagy élet között: mink, apró bujdosói a földnek és a vén fenyőfák, a melyek élete tizszerte hosszabb lehet, mint a miénk. Itt egyforma semmik a gránitkolosszusok egetostromló élettelelen tömegéhez képest.

A hajnal megfestette ma odafent a havat a vadrózsa pirosítójával. S az alkonyat egy csöpp vért dörzsöl szét a sarkvidéket sejtető, arról álmódostató fehérségen.

Az a csöpp vér mintha az én szivemről csöppent volna oda, úgy érzem. A tuláradó gyönyörűségért, a mit a vén Kriván alkonyati pirulása okoz, igazán kicsiny ár.

— Azt a kutyafáját — szólal meg mögöttem valaki.

És látom Hazlinszky Gézát, ragyogó átszellemült arczezal, a mint feltartja a két karját, mintha meg akarná ölelni a Krivánnal együtt az egész világot.

a mennyit csak a talaj magábavenni képes. Ezt az eljárást száraz és szeles időjárás mellett a vegetáció kezdetén meg kell ismételni. Ha a fiatal fa ágai fent már beszáradtak volna, vagy a törzsön és az ágakon a kéreg már ránczossá kezd válni, úgy a fát azonnal ássuk ki, gyökereit éles késsel addig vágjuk vissza, a míg a vágási felület szép tiszta fehér lesz; azután állítsuk a fát gyökereivel két napig vízbe, vagy esetleg az egész fát sülyeszszük víz alá s aztán újból ültessük el. Az elültetésnél a földet jó egy kissé a gyökerekre nyomkodni; vigyázzunk azonban arra, hogy a fácskát éppen olyan mélyen ültessük, mint a milyen mélyen az eredeti helyén állott, vagyis hogy a felső gyökerek éppen csak hogy a föld alá kerüljenek. Miután az új ültetésű fák az első időben a talajjal együtt sülyedni szoktak, azokat, a melyek sokat sülyedtek, fel kell földdel együtt emelni vagy körülötte a talajt tányéralakban lemélyíteni.

A mély ültetés minden fára s így a gyümölcsfákra is káros. Ennek beigazolására egy francia gyümölcs-tenyésztő a következő kísérletet tette: Novemberben a faiskolából kiásatott hat darab egyforma vastagságú és korú körtefát, a melyek közül kettőt ugyanolyan mélyen ültetett el, mint a milyen mélyen azok a faiskolában állottak; kettőt 16 cm.-rel, kettőt pedig 32 cm.-rel ültetett mélyebben. A következő két évben azok a körtefák, a melyek helyesen voltak elültetve, erőteljes, hosszú hajtásokat eresztettek, a többiek csak rövid és gyenge hajtásokat bocsájtottak. Erre a mélyen ültetett fákat egészen a gyökérfőig kitakartatta, a két jól ültetett fát pedig 32 cm. vastagon feltöltötte. A rákövetkező évben a túlságos földtakarótól megszabadított fák erőteljesen növekedtek, míg azok, a melyeknek gyökereit kellelénél vastagabban betakartatta, alig hajtottak valamit. A további években folytatta ezeket a kísérleteket, t. i. a fákat hol vastagabb földréteggel töltötte fel, hol pedig eltávolította a túlságos takarót s az eredmény mindig ugyanaz volt.

Az olyan gyümölcsfák tehát, a melyeket mélyen ültetünk el, vagy a melyek elültetés után a földbe annyira sülyednek, hogy a nemesítés helye is mélyebben a föld alá kerül, nem fejlődnek jól s gyümölcs-hozamuk is kevés és satnya lesz. (—h)

Sugárgomba-betegségről.

Irta: Kukuljevič József dr., m. kir. állatorvos.

Az idei enyhe nedves tél sokféle betegség terjedésének kedvezett, többek között gyakori volt a szarvasmarhák sugárgomba-betegsége is. Mivel e lap t. olvasói közül többen is érdeklődtek már e betegség iránt, elmondok egyet-mást erről.

A sugárgomba-betegség vagy tudományos nyelven szólva: aktinomykosis okozója egy *Streptothrix actinomyces* nevű hasadó gomba. Actinomykosisban szenvedő állatok vagy emberek daganataiban mindig megtaláljuk, néha más, genyedést előidéző bacillusok társaságában.

A sugárgomba rendszerint mély fekvésű, nedves,

mocsaras, avagy koronkénti vizáradásnak kitett területeken természetett fűfélék, gabonaneműek szárainak levegőcsatornáiban tenyészik, leggyakrabban az árpán és annak toklászain. A nedves talaj előmozdítja a sugárgomba fejlődését, de a szárazság sem öli el, úgy hogy pl. az árpaszalma, toklász, pelyva vagy törek etetése után rendszerint tömegesen betegszik meg a szarvasmarha sugárgomba-betegségben, különösen tél utóján és tavasz elején, a mikor a marha főtáplálékát az említett anyagok szolgáltatják.

A fertőzés rendszerint úgy történik, hogy az említett száraztakarmányok valamelyikén van sugárgomba, s a szár, de főleg a toklász felsérti a nyálkahártyát vagy a nyelvet, illetve behatol abba, s mivel a toklászon apró tüskék vannak, az vissza nem esúszhatik, hanem a rágás folytán mind mélyebbre hatol a test szöveteibe. Ott a sugárgomba alkalmas termőtalajra lel s csakhamar fejlődésnek indul: villaszerűen osztódik, spórákat bocsát szét, a melyek a maguk részéről szintén fejlődésnek indulnak. Ily módon csakhamar több sugárgomba egyesül s úgynevezett tőkéket képez, melyek szintén egyesülnek s két mm. átmérőjű telepeket alkothatnak, a melyeket már szabad szemmel is láthatunk; kisebb telepek kocsonyacsepphez vagy szágószemhez hasonlítanak, a nagyobbak málnaszemhez. A kisebbek szürkés színűek, a nagyobbak többnyire sárgák s míg a fiatalabb tőkéket könnyen szét lehet morzsolni, az idősebbek már tömöttebbek, sőt néha egészen el is meszesednek és kemények.

Nagyítóüveg alatt láthatjuk, hogy a sugárgombatőkék keresztül-kasul huzódó fonalakból állanak; ez a nemez; a fonalak végei a középtől nézve sugáralakban terülnek el s bunkószerű vastagodásban végződnek; a bunkók aztán elágazódnak, végül spórákra esnek szét. Egy-egy bunkó többfelé is szétágazódhatik, úgy hogy egy kézhez hasonlít. Vannak azután fonalak, a melyek a szövet mélyébe hatolnak: ezek az úgynevezett gyökérfonalak.

A sugárgomba a szövetekben gyulladást, majd daganatot idéz elő. A daganat lehet lágyabb vagy keményebb, színe szürkésfehér, halavány rózsaszínű, vagy élénkörös. Ez az alapállomány, a melyen szürkés vagy sárgás foltok tarkállanak: ez nyálkás vagy genyes váladék, ebben vannak a sugárgombatőkék. A daganatban sokszor több ilyen folt összefolyik és valóságos hálózatot képez. Ilyen daganat szivacsos csontok belsejében is keletkezhetik. Ha azonban a sugárgomba fonalai vérereken futnak át, akkor a vér magával viszi a fejlődő spórákat s úgynevezett áttéti daganatok fejlődnek. Ha a daganat laza szövetben van, akkor a sugárgombatőkék körül gennyesedés: tályog vagy sipoly keletkezik.

A sugárgombafertőzés természete hozza magával, hogy leggyakrabban a nyelv, vagy az állkapcsok betegednek meg. Előfordul még aktinomykosis a fej- és nyakbőrön. A nyelvháton az ú. n. nyelvháti dudor előtt kisebb-nagyobb anyaghiány mutatkozik, a melyen számos bemélyedés látszik. Mindegyik bemélyedésből 1—1 szőrszál vagy növényi rost mered elő. Ha a nyelvet

összenyomjuk, a bemélyedésekből, sárgás-zöldes, nyúlós anyagba ágyazott növényi rostok emelkednek ki, a széleken pedig szürkés-sárga göbök mutatkoznak: ezekben vannak a homokszemhez hasonló sugárgombatókéék. Gyakran a nyelven több ilyen telep keletkezik, úgy hogy az egész nyelv jóval megnagyobbodik s nagyon kemény lesz. Ez az úgynevezett *deszkanyelv*. A betegséget eleinte nem igen veszik észre, csak akkor, mikor a nyelv már megnagyobbodott és fájdalmas. Az állkapcsón fejlődő sugárgombadaganat is rendszerint csak akkor tűnik fel, ha már előrehaladott, ha a daganat oly nagy, hogy a zápfogakat kiemeli a helyükből; szóval ha az állat már alig tud enni s nehezen lélegzik. A gégeben fejlődő daganat hamar okoz légzési nehézséget és hamarosan fulladásra vezet, de a bőrben fejlődő daganat miatt az állat évekig látszólag egészséges maradhat. Egyáltalán nagyon lassú az egész betegség lefolyása. Évekig is eltarthat míg, egy daganat annyira kifejlődik, hogy komoly zavarokat okoz. Ez abból is kitűnik, hogy *Breuer* szerint a budapesti közvágóhidon levágott három évnél idősebb állatok 20—25%-a az öreg ígás magyar ökröknek legnagyobb része sugárgomba-betegségben szenved. Fejlődhetik aktinomykosis a torokban, a nyelősőben, a reczésben, oltóban és a vékonybélben, némelykor a hashártyán, az orrban, a gégefedőn, a nyirokmirigyekben, a belső szervekben (máj, lép, vese, agyvelő) a herében, méhben, hüvelyben, húgyhólyagban, csontokban, izmokban, végül a tőgyben is. De nemcsak a szarvasmarha kaphatja meg e bajt, hanem az ember, a lovak, sertések és igen ritkán a juhok is.

A betegek csak akkor lázasak, ha végyes fertőzés forog fenn, t. i. ha a sugárgomba mellett még más — genyedést okozó — bacillusok is a sebbe kerültek.

Ha a daganat hozzáférhető, akkor a leggyorsabb s legbiztosabb gyógyítási eljárás a daganat kiirtása, vagy bemetszése, kikaparása s jóddal itatott gáze- vagy vattatampon behelyezése a sebbe. A nyelv meggyógyul, ha a betegség kezdeti szakában bemetszik és jódtincturával ecsetelik.

Ha a daganatot nem lehet kifejtetni vagy bemetszeni, úgy az is segít, ha abba több ízben valamilyen fertőtlenítő szert fecskendezünk be, vagy marókenőccsel kenjük be.

Ha azonban a daganat teljességgel hozzáférhetetlen helyen van, akkor indokolt a belső jódkezelés, vagyis meghatározott mennyiségű jodkalium beadása az ivóvizben. Ez azonban már kényesebb mód s folytonos állatorvosi felügyeletet kíván, nehogy a jódkezelés folytán súlyosabb jellegű mellékhatások mutatkozzanak, pl. orrfolyás, szemgyulladás, bőrkiütés. Ha ilyesmi mutatkozik, a kezelést azonnal félbe kell szakítani néhány napra, vagy legalább is az adagokat mérsékelni.

A sugárgomba ellen elég hathatósan lehet védekezni: kerülni kell a nedves, mély fekvésű, posványos, mocsaras területekről származó takarmány vagy árpa s egyáltalán szalma etetését száraz állapotban. Ezek az anyagok füllesztett állapotban ritkán okoznak megbete-

gedést, mert a füllesztés következtében meglágyulnak s nem sértik meg a nyálkahártyát s ezért az esetleg jelenlévő aktinomycesek nem lelhetnek a fejlődésükre alkalmas talajt.

A kinek tehát olyan szalmát kell etetnie, melyről feltehető, hogy sugárgombát tartalmaz, szecskazza ezt a szalmát, keverje répaszeletekkel, korpával, törkölylyel, s moslékkal vagy esetleg tiszta vízzel, s hagyja állani, szóval füllesztse; ezzel kettős czélt ér el: csökkentti a lehetőségét annak, hogy jószága sugárgomba-betegséget kapjon, másrészt izesebbé teszi a máskülönben száraz takarmányt úgy, hogy a marha is szivesebben fogyasztja ezt a lágy anyagot, mint a kevésbé izletes, száraz és kemény szalmát.

Különfélék.

Országos ebkiállítás Budapest. A Magyar Ebtenyésztők és Ebkedvelők Egyesülete május hó 14. és 15-én rendezi első nagy kiállítását a Tattersallban gróf Serényi Béla földművelésügyi és Hieronymi Károly v. b. t. t. m. kir. kereskedelemügyi miniszter urak védnöksége alatt. A rendezőbizottság, élén Főnag József alelnök és Chyzer Kálmán igazgató-főtítkárral, nagyban fáradoznak, hogy minél impozánsabban jelenjenek meg a magyar ebtenyésztők a kiállításon kiváló és szép ebeikkel. Most folynak a nevezések s a számtalan bejelentés után ítélve, igazán élvezetes látvány lesz a kiállítás. Állami támogatás mellett készül az egyesület a bécsi első nemzetközi vadászati kiállítás alkalmából rendezett ebkiállításra is. Bemutatja az egyesület a komondorokat és pulikat az e czélra épített panorámaszerű, kútágással ellátott tanyai udvaron, továbbá a birkanyáj terelését pulik által.

Nagyszámmal lesznek kiállítva hırneves agaraink, vizsláink, tacskóink, foxterrierjeink.

Földi János miniszteri és kiállítási biztos mindent elkövet, hogy az egyesület minél impozánsabban jelenjék meg a nemzetközi vadászati kiállításon s bemutathassuk versenyképességünket a külföldnek is.

Mindkét kiállításról bővebb felvilágosítást ad és nevezéseket elfogad: *Chyzer Kálmán* igazgató-főtítkárral, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14—16. Félémelet.

Galambtenyésztők figyelmébe. A Galamblovók Országos Egyesülete Budapest és az ország több helyén galamblovó-versenyeket szokott rendezni, a melyek czéljára sok galamb kell. Azonban az országban nem sikerült a szükségletet összeszedni s az egyesület kénytelen külföldről hozatni galambokat. A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete, hogy a galambokért a külföldre vándorló összeget megmentse, elhatározta, hogy a tenyésztők nevét és az állatok szállítható mennyiségét állandóan nyilvántartja, hogy a galamblovó egyesület igényeit bármikor kielégíthesse, s hogy galambtenyésztő kisebb gazdaságoknak értékesítési alkalmat biztosítson. A ki tehát galambot tenyészt, jelentse be címét a bármikor szállítható galambmennyiség feltün-

tetésével a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének, Budapest, IX., Üllői-út 25., I. e. 10. A galamblovészet céljaira kizárólag teljesen kinőtt, bármily színű, jól repülő galamb használható. A galamblovő egyesület a galambok darabjáért 50—70 fillért fizet.

Iskolatársak találkozója. A görgényszentimrei m. kir. erdőöri szakiskolánál 1904. évben végzetek felkéréstnek, hogy az együttesen aláírt kötelezvény értelmében folyó évi május hó 16-án d. e. 10 órakor (pünkösöd másodnapján) a görgényszentimrei «Zöldfa» vendéglőben leendő megjelenésükről a jegyzőt vagy helyettesét mielőbb értesíteni szíveskedjenek. A találkára megjelenők névsora egymásnak tudomására fog hozatni. *Marczán Gyula*, erd. továbbképző tanf. hallg. Temesvár, Gyárvaros, erdőöri szakiskola.

Tűzkatasztrófa. A biharmegyei Ökörítő községben márczius hó 27-én este táncmulatság volt, a melyen nemcsak a falubeliek, de a környékről is számosan megjelentek. A táncmulatságot — úgy mint minden évben — egy szalmafedeles csűrben tartották s hogy oda belépő-jegy nélkül senki be ne mehessen, a csűr két nagy szárnyas kapuját becsukták s kívülről földbe vert czövekekkel, belülről pedig padokkal eltorlaszolták s csupán egy kis ajtó maradt nyitva. A táncmulatságon mintegy 550 egyén vett részt, köztük több apró gyermek és öreg ember, legnagyobb részüket azonban tánczó fiatalság képezte. A mulatság javában folyt, a mikor a lámpiónokkal díszített csűrben este félkilencz órakor egy szekeresz katona egy füstölő petroleumlámpát kardjával levert, a mely felrobbant s a melytől a csűr szalmafedele is azonnal tüzet fogott. A megremült tömeg a zárva levő két nagy kapu felé tódult, s ott egymást letaposva iparkodott menekülni; mire a két nagy kaput sikerült kitérniök, akkorra az égő fedél rájuk szakadt. Így az alul levők agyontapostattak, a felül levők pedig elégték. A kik a kis ajtó felé menekültek, azok se jártak sokkal jobban, mert a nagy tolongásban az emberek elesetek, úgy hogy az ajtóban két méter magas embertorlasz keletkezett, a melyen keresztül szinte lehetetlen volt a menekülés. A tűzben mintegy 280 ember égett benn, azonkívül mintegy 60 olyan súlyos égési sebet szenvedett, hogy sebeibe rövid idő múlva behalt. Egyesek égő ruházattal a faluból kiszaladtak s a mezőkön lették borzasztó halálukat. Egy férfinak, a kit az embertorlaszból ki akartak húzni, mert még élt, többől szakították ki a karját. Az áldozatok legnagyobb száma gyermek, leány és asszony; férfi és öreg ember aránylag nagyon kevés, úgy hogy a sebesültekkel együtt megállapított 321 megégett egyéne felül, a megmenekült körülbelül 200 egyén legnagyobb része férfi. A halottak közül csak 139 egyént ismertek fel; míg a többi vagy teljesen szénné égett, vagy a felismerhetlenségig agyontapostatott. A felismerhetlen holttesteket közös sírba temették. Vannak olyan családok, a melyeknek minden tagja a tűzbe vezett s egész birtokok és házak maradtak tulajdonos nélkül. Egy ökör-

itói gazda, a kinek felesége, legényfia és két serdülő leánya esett a tűz martalékává, fájdalomában és bánatában megőrült.

Családtagok segélyezése nem baleset következtében elhalt I. és II. csoportbeli tagok után. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár ez esztendőben működésének tizedik évébe lépett. Az 1900: XVI. t.-cz. 20. §-a, illetőleg 42. §-a értelmében a pénztár azon I. csoportbeli rendes tag családjának, a ki nem baleset következtében hal meg, ha az elhunyt 35 évesnél fiatalabb korában lépett a tagok közé, öt évi tagság után, ha pedig 35 évesnél idősebb korában lépett a tagok közé, 10 évi tagság után 200 (kettőszáz) korona egyszersmindenkorra szóló segélyt ad. Ez összegnek felét kapják a II. csoportba tartozó tagok családjai.

A pénztár működésének 10. évével mind sűrűbben következik be, vagy a fentebbiek értelmében haláleseti segélyre való igényjogosultságot szerez a tag családja akkor is, ha a tag nem baleset következtében hal meg, mert mind több azon tagok száma, a kik a törvényben előírt tagsági időt betöltötték vagy betöltik.

Miután eddig a tagok figyelme főképp a baleseti segélyekre irányult, mint a melyek várakozási időhöz kötve nem lévén, bármelyik tagot belépése után baleset folytán azonnal megilletik, nincs kizárva, hogy némelyik tag hozzátartozóinak erről a nem baleset, hanem a természetes halál esetén nyújtandó segélyről nincsen kellő tudomása.

Éppen ezért felhívjuk azon olvasóinkat, kik az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár I. vagy II. csoportjának tagjai, miszerint családtagjaikat oktassák ki arra, hogy haláleseti segélyre joguk van akkor is, ha a tag természetes halállal hunyt el.

Nyugdíjbiztosítás. Szemann Péter, abauj-tornavármegyei hatósági erdőőr az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár I. csoportjában négyszeres tagsággal balesetre és nyugdíjra biztosított.

A páfrány védelme. Pár év előtt a bajor- és szászországi erdőkben a vidék szegényebb lakói páfránygyökerek kiásásával és gyűjtésével foglalkoztak s ez által új keresetforrásra tettek szert. Ezeket a gyökereket nedves állapotban 3-5 márkáért (mintegy 4 kor. 20 fill.), száraz állapotban pedig 7—8 márkáért (8—10 kor.) idegen kereskedők nagy tömegekben megvásárolták és leginkább a Majna melletti Frankfurtba szállították, hol azokból gyógyszereket és festőanyagokat készítettek. A páfrány iránti kereslet és ezzel kapcsolatban a páfrány pusztítása is rohamosan oly nagy mérvet öltött, hogy a kormány kénytelen volt a páfrányok kiirtásának a megakadályozását elrendelni s különösen a kincstári erdőkben tiltotta meg a páfrány gyűjtését.

Öreg fa. A kisázsiai partvidék közelében fekvő Cos szigetén van egy ős platánfa, a melynek árnyékában

állítólag Hippokratesz, az ókori orvosi tudomány megalapítója oktatta tanítványait. A fa korát mintegy 2500 évre becsülik; a törzs kerülete 10 méter; az ágak még most is minden tavasszal kihajtanak, habár a nagyobak közül néhányat már alá kellett támasztani.

Petroleumlámpa gondozása. Sokszor halljuk a panaszt, hogy a petroleum rossz, mert a lámpa nem világít eléggé. Tagadhatatlan, hogy a rossz világításnak nem egyszer a petroleum az oka, de nagyban hozzájárul ehhez a lámpa tisztátalansága is. A petroleumlámpát legalább is minden három hétben szódával vagy hamuzsírral, szappannal és forró vízzel jól ki kell mosni; ajánlatos továbbá úgy a régi, mint az új lámpabelet is időnkint kimosni, kiszáritás után egy órai időtartamra ecetbe tenni s újból kiszáritva a lámpába húzni. A petroleumos kannát, vagy üveget időnkint szintén ki kell mosni a fentebb említett keverékkel. Ha a lámpát, kancsózt és petroleumos kannát így gondozzuk, akkor nem lesz okunk a panaszra.

Leánykérés. Férfi: «Drága Itona! akar a feleségem lenni? — Nő: «Aztán megengedi, hogy mindig saját utamon járjak?» — Férfi: «Mehet mindig, a hova akar!» — Nő: «Azt is megengedi, hogy az édes anyám hozzánk jöjjön lakni?» — Férfi: «Ha az édes anyja is kívánja, abba is készséggel beleegyezek!» — Nő: «És nem fog magának külön kapukulesot kívánni?» — Férfi: «Nem, soha!» — Nő: «Soha sem fog kimaradni? és kapuzárás előtt mindig pontosan hazajön?» — Férfi: «Mindig otthon leszek!» — Nő: «Nagyon sajnálom, de ilyen pipogya férjre nem vágyom.»

Becsületes inas. — Gyuri, mióta maga az inasom, roppant gyorsan fogynak a szivarjaim. Csak nem...? — Mit gondol nagyságos úr, hisz még egy egész ládika szivarom maradt az előbbi uraságomtól!

Szerkesztői üzenetek.

O. Gy. 1. Ha mindjárt névtelen feljelentésből kifolyólag van vagy lesz Ön ellen vizsgálat elrendelve, köteles az Önhöz intézendő kérdésekre válaszolni; ez különben saját érdekében is áll, mert ha a felhozott vádakkal szemben nem védekezik, hanem hallgat, vagy a választ megtagadja, azzal egyúttal elismeri, hogy a terhére felhozott szabálytalanságot tényleg elkövette. Ha az Ön lelkiismerete tiszta, akkor a hamis vádaskodástól és hamis tanuvallomásoktól ne féljen, mert nincs könnyebb, mint egy hazug embert sarokba szorítani, vagy ellenmondásba keverni; s mihelyt a vádló vagy tanu ellenmondásba keveredik, vagy olyat állít, a mit Ön meg tud czáfolni, akkor azok vallomására senki se fog semmit se adni. — **2.** Ha áthelyezés iránti kérelmét nem teljesítik, úgy szépen nyugodjék meg a sorsában s teljesítse tovább is jó kedvvel kötelességét. Megjegyezzük különben, hogy mihelyt egy állami alkalmazott maga kéri az áthelyezését, úgy azt csak saját költségén lehet áthelyezni. — **3.** Segély iránti kérvényét is csak felettes hivatala útján nyújthatja be a miniszteriumhoz. Hogy Ön a hivattól nem kapot segílyt, annak bizonyára meg van az oka, de nem az, a mit Ön nekünk írt, hanem más, a mit Ön is tud, de a mit nem akar jogosultnak elismerni. — **4.** Mi tőlünk telhetőleg az erdészeti altisztek sorsának előmozdítására gondot fordítunk, de az már nem áll módunkban, hogy egyes elégedetlen és összeférhetlen természetű egyének helyzetén javítsunk. Mindenki saját szerencséjének a kovácsa! A ki józanul él

és gondolkozik, a ki híven, becsülettel, ambícióval és örömmel teljesíti kötelességét, a ki a saját és családja jövőjére is gondol, a ki nem törődik mások dolgaival a mihez semmi köze sincs s a ki nem akar mindenkinél okosabb lenni, annak panaszra soha sem lesz oka s attól a méltó jutalom és elismerés sem fog elmaradni. Vagy azt hiszi Ön, hogy ha volna egy altiszti egyesület, az megakadályozhatná azt, hogy Ön ellen névtelen feljelentésből kifolyólag vizsgálatot tartsanak s ha bűnös, példásan megbüntessék? Vagy megakadályozhatná, hogy valakit hűtlenség miatt a szolgálatból elbocsássanak? Nagyon csalódik! De hova is jutnánk akkor, ha mindenkinek szabad volna lopni, csalni, hazudni s mindenki kénye-kedve szerint tehetné azt, a mit akar s felelőtlőnek a parancsát semmibe se venné. A ki maga felett urat és parancsolót nem akar elismerni, az ne menjen szolgálni.

L. A vizsgálati iratok ismerete nélkül nem tudunk az ügyhöz részletesebben hozzászólni. Ha úgy áll a dolog, a mint Ön írta, akkor bizony elég szigorú büntetést kapott, a melyen csak úgy segíthetne, ha fegyelmi ügyének újra való felvételét kérné. Mivel azonban alig hihető, hogy kérelmét ilyen hosszú idő mulva teljesítenék, azt ajánljuk és tanácsoljuk, hogy nyugodjék bele sorsába, viselje a büntetést keresztényi türelemmel s iparkodjék a munkában vigasztalást keresni, mert ez egyúttal előjáróival is feledtetni fogja azt, hogy Ön hibázott s ők maguk lesznek majd azon, hogy Ön a kiállott szenvedésekért méltó kárpótlásban részesüljön.

V. J. 1. Olyan növénytant, a melyben valamennyi növény rajza benne volna, nem ismerünk s azt hisszük, hogy ilyen nincs is. Igen sok növénynek a rajza meg van Fekete Lajos és Mágócsy-Dietz Sándor «Erdészeti növénytan»-ában, melynek 2-ik kötetét mint lapunk előfizetője az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) 12 K. kedvezményesen áron rendelheti meg. A mű első kötete elfogyott, de a 2-ik kötet önállóan is teljes mű. Továbbá számos rajz és igen sok színes kép van Hoffmann Gy. és Wagner J. «Magyarország virágos növényei» című művében; ára 18 kor. Megrendelheti a «Patria» könyvkereskedésében (Budapest, IX., Üllői-út 25. sz.) — **2.** Loos J. tót-magyar szótárát 5 K-ért Grill Károly könyvkereskedésében (Budapest, V., Dorottya-utca 2. sz.) rendelheti meg. De alig hihető, hogy ebben a szótárban a növények tót és magyar nevei mind bent lennének. — **3.** Hogy «miben részesülhet egy erdőőr, a ki az erdőnek nevelésénél és a fának rovarmentességénél egy eljárást» talál fel, azt valóban nem tudjuk. Legjobb volna, ha találmányát lapunkban közölné, hogy ahhoz mi is, meg mások is hozzászólhassanak. — **4.** A beküldött dolgokat nem használhatjuk, miért is kérjük, hogy a kilátásba helyezett folytatásokat ne küldje el.

P. I. 1. A nyugdíjba beszámítható szolgálati idő nem a közigazgatási bizottság előtt letett eskütlől, hanem az erdészeti hivatalnál letett eskütlől számít. — **2.** A kormánybiztosság alatti szolgálati idő a nyugdíjba nem számít be. A tényleges nyugdíjazás bekövetkeztekor lehet ez iránt felségkérvényt benyújtani, de előbb nem.

B. A. Cikkét köszönettel vettük s mint látja nyomban közöljük is. Kérjük, hogy egyszerre nagyobb mennyiségű kéziratot küldeni sziveskedjék, hogy megjelenő lapjaink tartalmát jó előre megválogathassuk s az általános érdekeknek megfelelően megállapíthassuk.

br. S. M. A wieni 1910. évi nemzetközi vadászati kiállítás nem május 1-én, hanem 2-án nyílik meg. Kiállítók a kiállítás egész tartamára állandó idényjegyre tarthatnak igényt. Ha ilyenre reflectálna, sziveskedjék (10½ cm. h. és 6½ cm. széles) arcképét hátlapján névalírással ellátni s 3 K. illetékel «Erste internationale Jagdausstellung 1910. — Wien (IL Prater)» címmel a kiállítás magyar bizottsága miniszteri és kiállítási biztosának Földi János főerdőtanácsosnak elküldeni.

Hewelius. Bogarak megölésére mostanában leginkább használják a ciankáliumot, borszeszt és eczetáthert. Általános szabály, hogy a bogarak különböző nagysága szerint többféle gyűjtőveget használjunk.

A ciankálium gyorsan öl és az élénk színű, szőrös, pikkelyes,

lisztes és lágytestű állatokat nem rojtja. A cziánkáliumos üveg külön erre a célra készült erős hengerüveg, melynek alsó részében külön burkolatban helyezük el az erős mérget. Az ezzel megölt bogarakat 1—2 óra múlva már feltűzhetjük, de 12 óránál tovább semmi esetre sem szabad őket az üvegben tartani.

A borszeszes üveget felében vagy $\frac{2}{3}$ részben 96%-os borszeszszel töltjük meg. Különösen vizibogarak, nagyobb futóbogarak, díszbogarak sat. gyűjtésére a borszesz megfelelő. Borszeszben a bogarak éveig állhatnak, csak a szennyes borszeszt kell időnként tiszta 96%-os borszeszszel kicserélni.

Az eczetáther használata ajánlatos apró bogarak ölésére, a melyek lemezkékre lesznek ragasztva. Az eczetáther ugyanis a bogarat annyira fellágyítja, hogy a csápok és lábak izei mindjárt az üveg kiürítésekor ecsettel szépen szétteríthetők, míg a cziánkáliummal és borszeszszel megölt apró állatok mereven összeszaporodnak és kikészítés végett még vizgőzzel — üvegbura alatt — fellágyítandók.

A gyűjtőüveget úgy szereljük fel, hogy vattából és szövetből kis párnácskát készítsünk s ezt az üveg aljára leszorítjuk, erre helyezünk néhány szál fagyapotot vagy papírfoszlányt; kirándulás előtt pedig az üvegbe néhány csepp eczetáther csepegtetünk.

Lepkék ölésére legjobb a cziánkáliumos hengerüveg. Ha lepke került hálónkba, az üveget kinyitjuk és a hálóban a lepke alá tartjuk.

Lepkék ölésére használják még a chloroformot, kénáthert és nikotinoidatot.

Némelyek a nagyobb lepkéket úgy ölik, hogy dobozba csusztatják s ott a fejét erősen leöntik benzinnel.

B. Gy. 1. A leirt tünetekből következtetve ez esetben úgy látszik kezdődő sértésvészről van szó és így, miután azt leírásból pontosan megállapítani nem lehet, tanácsolom, hogy kövesse az 1888: VII. t.-cz. 23. §-ának azon rendelkezését, hogy az állatnak gyanus megbetegedését bejelenti a község előljáróságának, az viszont a tünetek részletezésével bejelenti azt az elsőfokú hatóságnak és az illetékes jár. m. kir. állatorvosnak. Ez utóbbinak kötelessége, ha ragadós betegség gyanuját látja fennforogni, a kincstár terhére kiszállani, az állatot megvizsgálja és a betegség nemét megállapítani. Ezt, miután a betegséget nem ismeri, törvényes kötelessége megtenni, eltekintve, hogy ezzel az eljárással a továbbiakra nézve is segít magán. Ha az állatorvos ragadós betegséget állapít majd meg, úgy azt is meg fogja állapítani, fennállt-e ez már a vételkor; ha ezt megállapítja, ki fogja adni Önnek a bizonyítványt és Ön visszeresettel élhet. Ebben az esetben állatorvos nélkül semmit se tehet, mert ha elmulasztja ezt bejelenteni és az állat vészben hullik el, úgy megbüntethetik 300 frt pénzbírsággal és kártérítési igényt se támaszthat, mert a törvényes időt elmulasztotta. Lakhelye járási székhely lévén, legjobb ha bemegy a főszolgabírói hivatalba és úgy a hivatalnak, mint a kir. állatorvos urnak bejelenti e megbetegedést. — 2. Az állatápporokra nézve nem sokat mondhatok, nem kísérleteztem velük. Az Ön által említett két szer az engedélyezett vegyi készítmények hivatalos jegyzékében tudtommal nem szerepel.

Dr. K—ő.

M. Z. A pályázati hirdetményben nincs egy hold földről említés téve, hanem csak konyhakertről. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

L. J. Előfizetése a beküldött két koronával július hó végével jár le.

H. J. Fehér és sárga plimut baromfit, illetve ezek tojásait a segesvári baromfitenyésztési egyesületnél rendelhet.

S. J. Olvassa el a H. J.-nek szóló üzenetet. Kendermagos plimutot pedig Baky Bélánénál. — Surd, u. p. Zákány, Somogy megye, szerezheth be.

K. S. Hogy az erdőéri szakiskolába való felvétel iránti kérvényt mikor, hova és hogyan felszerelve kell benyújtani, azt majd a nyár folyamán lapunkban is megjelenő pályázati hirdetményből részletesen megtudhatja.

K. M. Olvassa el a H. J.-nek szóló üzenetet. Az árakat nem tudjuk.

Selmecz. Istvánháza. A saját eljegyzésére vonatkozó közleményt — ha azt nekünk beküldi — díjtalanul közöljük; másnak az eljegyzésére vonatkozó hírt azonban még pénzért sem közlünk, nehogy azzal visszaélés történjék.

E. M. Mindenkitől elfogadunk közleményeket és tárcákat, s ha jók, nemcsak hozzuk, de fizetünk is érte.

B. I. 1. Hogy kérvényére mind ez ideig miért nem kapott választ, azt mi nem tudhatjuk. — 2. A «Magyar fakereskedő» szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, V., Nagykörönd-utca 32. szám alatt, a «Magyar fakereskedők és faiparosok orsz. egyesülete» pedig Budapest, V., Nádor-utca 14. szám alatt van. — 3. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

L. J. A választók névjegyzéke elleni felszólalást az 1874. évi XXXIII. t.-cz. értelmében, a központi választmányhoz címelve, írásban kell beadni és pedig azon város vagy község előljáróságánál, a melynek névjegyzéke ellen a felszólalás történik. A felszólalások beadásának határideje a névjegyzék nyilvános kitételét követő 10 nap. Ha a központi választmány írásban beadott kérvényét elutasítja, az ellen, a határozat kézhezvételétől számítandó újabb 10 napon belül a királyi curiához kell felelkezni. Ilyen felelkezések szerkesztésére nem vállalkozunk. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1910. évi márczius hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

M.-Szigeti erdőig. hd. 73'05, Apatini erdőhiv. 152—, Riszner Rezső 12—, Witt Sándor hd. 18'40, Földmiv. min. hd. 13.05, Lahner Ferencz 44 fill., Szusza Péter 1'60, Bethlen főiskola hd. 12'15, Brestyenszky Alajos hd. 20'15, Szombathelyi erdőhiv. 39'78, Aradi adóhiv. 44—, b. Inkey Pál, erdh. hd. 11'35, Lippai főerdőhiv. hd. 20'55, Löw Jenő és Schindler István 8—, Sz.-németi város íb. 15'95, Vallás min. 60—, Brassói adóhiv. hd. 20'80, Földmiv. min. hd. 14'95, Kőrmöczbánya város hd. 19'55, Faragó Béla hd. 32'48, Szusáki erdőhiv. 12—, Blockner J. hd. 17'92.

1 koronát fizettek: Berényi Rezső, Hirt Anikó, Grepő Lajos, Rusznyák Sándor, Sebestyén János, Kopniczky Mihály, Beszik Nándor, Biró János, Géberth Ferencz, Saári Mihály.

2 koronát fizettek: Bugyi István, Szabó Sándor, Rothländer Jakab, Wenczel János, Zsigó Gyula, Barna József, Elekes János, Linszky Károly, Kósa József, Podhányi Ferencz, Bakos János, Fogaras András, Takáts Ferencz, Haracsi József, Wind Mátyás, Matyóka Tivadar, Bagyinszky Pál, Vajka János, Gyenes Sándor, Kertész László, Novák Mihály, Burián Jenő, Garai Vendel.

3 koronát fizettek: Palkó Mózes, Bugadzsia János.

4 koronát fizettek: Vojtás János, Kolozs István, Ábrahám Balázs, Bombola Pál, Grastyán Gábor, Bogár Balázs, Strehner Mihály, Galoncán Pál.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Irodába vagy vadászati állást keres, 25 éves, róm. kath., szakiskolát végzett és szakvizsgázott nőtlen egyén, a ki több évi gyakorlattal bír, jó rajzoló és fácszános; beszél: magyarul, németül és tótul, április hó 1-re megfelelő állást keres. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (2. II. 2.)

Szakiskolát végzett, szakvizsgázott, 26 éves, r. kath. nőtlen egyén, kiszolgált katona, mint szakaszvezető, ki az erdészet és vadászat terén bővebb tapasztalatokkal rendelkezik, állását változtatni óhajtana. Beszél magyarul, szerbül, németül és törve románul. Címe a szerkesztőségénél megtudható.

36 éves, gör. kath., szakvizsgázott erdőőr, ki magyarul, románul, tótul, oroszul és horvátul beszél, hosszabb gyakorlati szolgálattal, vadóri vagy erdőőri állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

Bő vadállománnyal rendelkező birtokon alkalmazott egyén vadóri állást keres, lehetőleg olyan helyen, a holt fáczán és fővad is van. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

Négy középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett 30 éves, nőtlen, nyolcz évi gyakorlattal bíró erdőőr július 1-re állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

HIRDETÉSEK

Fehér Orpington keltető tyúktojás

kapható válogatott törzsektől darabja 27 fillérért, Lőrincz István m. kir. főerdőőrnél. Erdőbádony (Zólyom megye). (I. VI. 3.)

Két drb., minden vadat igen jól és kitartóan hajtó **kopó** jutányosan eladó; továbbá egy kitünően lövő, teljesen jó karban levő 11 mm.-es 5 lövetű **Mannlicher-fegyver** olesón eladó. Somfai I. Nántü, Szatmár megye.

321/1910. szám.

Pályázati hirdetmény erdőőri állásra.

A Fogaras vármegye területén, illetve az alulirt m. kir. állami erdőhivatal kerületében megüresedett egy (1) erdőőri állásra a Szolg. és fegyelmi szabályok Függeléke I. 4. pontja alapján pályázatot hirdetek.

Az erdőőr javadalmazása: 660 korona évi bér előleges havi részletekben, 80 korona évi lakpénz, 64 korona tűzifa-átalány és 60 korona legelőváltság előleges negyed-évi részletekben.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy magyar állampolgári minőségüket, feddhetlen életüket, a 24 éves életkor betöltését, az erdőőri szakvizsgálat letételét és ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett hibátlan beszélő- és halló-képességüket igazoló *a)* illetőségi igazolvánnyal, *b)* hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal, *c)* születési anyakönyvi kivonattal, *d)* erdőőri szakvizsgálati bizonyítvánnyal, *e)* közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal, végül *f)* esetleg még szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt szabályszerűen bélyegelt és Fogaras vármegye törvényhatósága erdészeti albizottságának címzett, *sajátkezüleg írt* folyamodványukat alulirt m. kir. állami erdőhivatalnál legkésőbb folyó évi április hó 24-ig benyújtják.

Megjegyzem végül, hogy azok a pályázók, akik az *állam nyelvének feltétlenül megkövetelt szóban és írásban való tökéletes* bírásan kívül a román nyelv tudását is igazolják, előnyben részesülnek és hogy a hiányosan felszerelt, valamint az elkésve beérkező pályázati kérvényeket figyelembe nem veszem.

Fogaras, 1910 április hó 5-én.

(4.)

M. kir. állami erdőhivatal.

333/1910. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alulirt m. kir. állami erdőhivatal Arad vármegye közgazgatási erdészeti bizottságának idei 772 K. E. B. számú határozata folytán a lemondás következtében üresedésbe jött, öt évenként 50 koronával emelkedő, 700 (hétszáz) korona évi javadalmazású és az állás elnyeréséről szóló értesítés vételétől számított nyolcz napon belül elfoglalandó erdőőri állásra pályázatot hirdet.

Pályázók felhivatnak, hogy az erdőtörvény 37. §-ában előirt minősítésüket, ép és egészséges testalkatukat, életkorukat és az eddigi alkalmaztatásukat előtűntető okmányaikkal felszerelt, egy koronás bélyeggel ellátott, sajátkezüleg írt kérvényeiket folyó évi június hó 1-ig ide nyújtják be.

Az elkészett vagy kellően fel nem szerelt pályázati kérvények figyelmen kívül hagyatnak.

Azonos minősítéssel bíró pályázók közül az oláhul jól beszélők előnyben részesülnek.

Arad, 1910. április hó 8-án.

(5.)

M. kir. állami erdőhivatal.

Sólyom-fészek.

20 koronát fizetek annak, a ki egy vándorsólyom-fészek hollétéről tudósít, melyben fiatal sólymok vannak és azok kiszédésénél — mit magam eszközlök — segídek nyújt. A hely és vidék pontos leírását kérem: Lür István, urad, pagony-vadász, Thuzsér (Szabolcs m). (6. II. 1.)

1340/1910. szám.

Pályázati hirdetmény.

Alulírott m. kir. főerdőhivatal kerületében egy I-ső osztályu m. kir. erdészeti altiszti, vagy előléptetés esetén egy II-od osztályu erdészeti altiszti, esetleg egy I-ső osztályu, előléptetés esetén egy II-od osztályu erdőlegényi, vagy egy I-ső osztályu előléptetés esetén egy II-od osztályu segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók ezenfelül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket, kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül pedig eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönbben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes bírást igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényüket előljáró hatóságaik, esetleg az illető járás politikai hatósága útján *folyó évi május hó 15-ig*, alulírott m. kir. főerdőhivatalnál nyújtják be.

Az erdőlegényi és segéderdőőri állásokért pályázók nőtlenégi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Ungvárt, 1910. évi április hó 8-án.

(7.)

M. kir. főerdőhivatal.